

JOAN J. QUERALT

«Si un estudiant em porta una querella com la de Mas, el suspenc»

Joan J. Queralt és catedràtic de dret penal de la Universitat de Barcelona. Analitza les febleses de la querella contra Mas, Rigau i Ortega i destaca que ni el jutge, a la citació, no l'anomena "imputat".

*Entrevista d'Àlex Milian
Fotografies de Jordi Play*

Les querelles de la Fiscalia Superior de Catalunya sobre Mas, Rigau i Ortega poden acabar amb la inhabilitació d'algun dels imputats?

—Amb les querelles no es demana pena, només que s'investigui. Quan s'acaba la instrucció, si el jutge pensa que hi ha matèria per anar a judici oral, diu a les parts personades si poden acusar sobre els fets que considera constitutius de delictes.

—**Artur Mas va desobeir alguna instància?**

—Perquè hi hagi desobediència hi ha d'haver una ordre directa personal i expressa. Això és el que diu la jurisprudència. I, a més d'haver de ser personal, directa i expressa, s'acostuma a demanar que hi hagi una certa advertència: "Jo t'he dit això i has estat previngut que, si no ho fas, et denunciaré per desobediència." En total, tres o quatre vegades.

—**O sigui que, per desobeir t'han d'haver insistit?**

—Han d'insistir i t'han d'avisar que, si no ho fas, aniran per tu per desobediència. I aquí això no ha passat. No hi ha cap ordre a Mas sinó que hi ha una resolució, amb caràcter legal, com fan els →

→ tribunals: “Aquest tribunal ha acordat que se suspèn la llei... “. Una suspensió cautelar, per cert. I automàtica. El TC no s’havia estudiat la llei de consultes però l’havia de suspendre cautelarment perquè estava impugnada pel Govern espanyol.

—**Juguem a fer hipòtesis: i si hi hagués hagut una ordre directa al Mas?**

«És curiós que el jutge digui “querellat” i no “imputat” quan fa referència a Mas. Això pot ser filar molt prim, però voldria dir que no l’ha imputat encara”

—No hi ha hagut cap ordre, però si hi hagués hagut una ordre personal i directa al Mas, hi ha un altre argument en contra: per què el Govern espanyol va instar una segona demanda davant del Tribunal Constitucional? Primer va fer per impugnar la llei de consultes i després acusa Mas de posar les urnes al carrer. El que en Dret hauria tocat –allò que hauria afavorit la tesi de la desobediència–, hauria estat fer un “incident d’execució “. Quan ja tens un plet, i aquest plet ja té una resolució –en aquest cas la suspensió–, el que has de fer és presentar un incident d’execució, que és com dir “Aquest senyor Mas, emparant-se en una llei que vostè, TC, ha suspès, està posant les urnes”. Aquí la cosa hauria anat diferent. Això demostra que el primer que entén que no hi ha desobediència és el Govern espanyol mateix que, en compte de treballar la línia de la primera suspensió, s’inventa una nova demanda.

—**Això vol dir que ho feien només de cara a la galeria?**

—No, vol dir que ells sabien que no hi havia desobediència. No es donaven els requisits per denunciar per desobediència Artur Mas. Aquesta jurisprudència se la saben de memòria els assessors del Govern espanyol. Això és l’ABC. No és cap cosa complicada. Un altre argument en contra que hi hagi desobediència és que la Fiscalia [Superior de Catalunya] tampoc volia presentar la querella. Però, com la Fiscalia és un cos jeràrquic, quan la Fiscalia General diu a la Fiscalia Superior de Catalunya que s’ha de fer, l’han de presentar. Per tant, hi ha un paper públic en el qual la Fiscalia Superior de Catalunya diu per què pensa que no és desobediència. I aquest text està fet d’acord amb la Fiscalia General.

—**Però, després, la mateixa Fiscalia General presenta la querella per desobediència, malversació i prevaricació...**

—Suposo que algú va trucar a la Fiscalia General de l’Estat i va dir que allò no podia ser i que s’havia de posar la querella. Per això a les tres setmanes el fiscal general dimiteix. No dimiteix en aquell moment: dona l’ordre que algú li ha dit que doni, posen la querella i després diu: senyors, jo amb aquesta guerra no vull saber res; ja us ho fareu. I dimiteix.

—**D’acord, i les acusacions de prevaricació i malversació?**

—Quan desapareix la desobediència, desapareix la resta. Prevaricació seria dictar una resolució injusta. I repeteixo: la llei no és il·legal. La llei està suspesa. I a més està suspesa en bloc. Tots els articles.

—**Cosa estranya?**

—Sí. Normalment els recursos afecten una paraula o un paràgraf, o dos o deu. Però aquí han agafat tota la llei del primer article a l’últim: tot dolent. Segur que hi ha coses que no ho són. Però és la demostració que està fet a corre-cuita. Recordeu que es va fer tot en 48 hores: la demanda i la resolució, amb informes del Consell d’Estat... Una rapidesa de rècord mundial. És un mal recurs.

—**Deies que prevaricació seria dictar una resolució injusta?**

—Sí, “injusta” en el sentit de contrària a dret, no en el sentit que fem servir de justícia quotidianament.

—**I la malversació?**

—Tampoc. Si no hi ha una resolució injusta, tampoc és delictes. Jo parlo de delictes. Que això pugui ser impugnat en altres furs és diferent. Però delictes, no. I el que anomenen “obstrucció a la justícia “ i “usurpació de funcions”, tampoc. D’usurpació de funcions, no n’hi ha. El president Mas i Rigau o Ortega no han usurpat cap funció: no han dit “ara sóc jutge i faig de jutge”. I l’obstrucció a la justícia seria contrària a la desobediència. Una cosa o l’altra. Però, a més, cal recordar que el TC no és justícia. És un un quart poder de l’Estat que té el poder constitucional latent. Com si poguéssim demanar als déus la seva opinió sobre la constitucionalitat dels textos, els hem donat a un senyors la flama sagrada d’expressar-se. Però ells només diuen si

és constitucional o no; ells no executen res. No és justícia. No sancionen el jutge ni el fiscal ni res.

—Es canvia la llei com ells diuen i ja està?

—Però ells no canvien res. El Tribunal Constitucional alemany, quan declara nul un precepte, sí que pot dictar un text diferent, provisional fins que el legislatiu canviï la norma. Dicten un paràgraf pont que anomenen “disposició de transició”. Però el TC espanyol no té aquest poder.

—La modificació de la llei del Tribunal Constitucional pot afectar la resolució de la querella?

—Afectarà, a partir de la seva entrada en vigor, però no aquesta, que és anterior, clar.

—Però en aquest cas afectaria?

—El cas és que la modificació és una mesura brutal, obertament inconstitucional, políticament imprudent i tècnicament dolenta. És inconstitucional per dues coses: no respecta el fur que tenen determinats càrrecs. El president

d’una comunitat autònoma és un aforat i només pot ser jutjat pel TSJC i, fora de Catalunya, pel Tribunal Suprem. I a més fa una sanció de pla, sense sentir a la part: és a dir, no hi ha instrucció per un òrgan independent i el mateix TC seria jutge i part. “Em sento desobeït i ara et sancionaré”. Hi ha drets constitucionals que són arrabassats totalment per aquesta reforma.

—Una bufetada a l’estat de dret.

—Per això tothom, a banda del PP, ho veu malament. Juristes de dretes i d’esquerres. Tothom. I també pot afectar el president del Govern espanyol quan no executi una decisió del TC. Quan hi hagi un conflicte de competències i el TC li digui a l’Estat que no té aquesta competència, però la continuï exercint, passarà el mateix. La llei no diu que només s’aplicarà al president Mas.

—Se’ls girarà en contra?

—Potser. Però quan t’embranchen en aquestes batalles, això pot durar anys. Però ells han volgut anar per aquest camí.

—La portaveu del Govern, Neus Munté, va dir que, de fet, havien exigit que se cités ja a declarar el president Mas, la consellera Rigau i a l’ex-consellera Ortega perquè s’estava citant altres testimonis i a ells se’ls deixava en una posició d’indefensió. Munté va dir clarament que “en condicions processals normals –segons Munté– els primer que han de declarar són els querellats”.

—No necessàriament. És l’instructor qui dirigeix la instrucció. Sí que passa sovint però no sempre. Aquí han considerat que s’havia de fer així. Però no és injust o il·legal; és opinable.

—Romero de Tejada substitueix, com a fiscal superior de Catalunya, en Martín Rodríguez Sol, que va ser expedientat per la Fiscalia General per defensar el dret a decidir. El guió –la presentació de la querella, etc.– ja estava escrit?

—No... És que tot això no val ni cinc cèntims.

—Vol dir la querella contra Mas?

—Sí. No val ni cinc cèntims. Dit d’una altra manera, si me la presenta un estudiant, el suspenc.

—I la separació de poders ha quedat compromesa?

—El que a mi em consta és que no han pogut tocar –i no per falta de ganes, segurament– l’aparell judicial. Però el fiscal sí que l’han pogut tocar.

—Vol dir que han pressionat la Fiscalia però no el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya?

—Als jutges del TSJC no els han tocat.

—És curiós que, d’aquí a no res, en Mas o Rigau ja no serien “imputats” sinó “investigats”!

—Li poden canviar el barret tant com vulguin però continuarà sent el mateix. Si el gran problema de la justícia espanyola fossin els noms, ho resoldríem tot amb un diccionari. Per cert, és curiós que la providència per la qual se cita Artur Mas li diu “querellat”, no imputat. “Citi’s el querellat”, diu.

—És estrany en el llenguatge jurídic això?

—És curiós. Això voldria dir que el jutge encara no l’ha imputat, perquè la imputació és un acte judicial. I ara estem en una fase prèvia per saber si el que diu la querella és versemblant. Si vols, això és filar molt prim, però normalment se’n diu “imputat”. ●